

פניני הרמא

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

וידבר ה' אל משה בהר סיני. (כה. א.), ברש"י: "מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצות נאמרו מסיני אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני" ע"כ מהתורת כהנים, ונראה דלמה דוקא בשמיטה נאמר לימוד זה, משום דמצות שמיטה ודאי לא יכולה להתקיים אלא בכח עזר השי"ת שציוה את ברכתו שלא כדרך הטבע, וע"כ מוכחא מילתא שמצוה זו מסיני נאמרה, כך כל מצוות מסיני נאמרו והן ציוויו ית"ש לבדו, ואין להתקשות בקיומם גם אם לפעמים מצד הטבע נדמה כאילו אי אפשר לקיימן.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"ב)

וכי ימוך אחיך עמך ונמכר לך וגו'. (כה. לט.), וצ"ב לשון 'עמך' הנאמר כאן [אמנם להלן בפסוק מ"ז וכי תשיג יד גר ותושב עמך, מפרש רש"י הטעם, אבל לא בשאר הפסוקים שג"כ נאמר כן], והנראה עפ"י המדרש כאן (לה, א) שהאריך בביאור הפסוק בתהלים אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה': "אבא בר ירמיה בשם רבי מאיר אמר, זה שממליך יצר טוב על יצר הרע, איסי אמר זה שנותן פרוטה לעני, רבי יוחנן אמר זה שקובר מת מצוה, רבנן אמרי זה שמבריח עצמו מן העריצים, רב הונא אמר זה שמבקר את החולה, דאמר רב הונא כל מי שמבקר את החולה פוחתים לו אחד מששים בחליו כו' על דעתיה דאבא בר רבי ירמיה דאמר בשם רבי מאיר זה שממליך יצר טוב על יצר הרע, דכתיב ה' ישמרהו, מיצר הרע. על דעתיה דאיסי דאמר זה שנותן פרוטה לעני דכתיב ויחיהו כו' על דעתיהו דרבנן דאמרי זה שמבריח עצמו מן העריצים, דכתיב ואל תתנהו בנפש איביו, על דעתיה דרב הונא דאמר זה שמבקר את החולה, דכתיב ה' יסעדנו על ערש דוי" ע"כ.

והנה בשלמא כל הפירושים שייכים למשכיל אל דל, אבל מה ענין ממליך יצה"ט על יצה"ר לכאן? ונראה עפ"י היסוד כי יותר ממה שהעשיר עושה עם

העני, העני עושה עם העשיר, כדאיתא במדרש שם עוד (אות ז): "אמר רבי זעירא אפלו שיחתן של בני ארץ ישראל תורה, הא כיצד, אדם אומר לחברו זכי בי, או רכי בי", ועיי"ש במתנות כהונה שזה להורות שהעני מזכה את העשיר, ובגמרא בבא בתרא (דף י:): "וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם א"ל כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם", נמצא מי שמזדמן לו עני סימן שמן השמים רוצים לזכותו או להצילו עי"ז ולטובת העשיר בא. וזה פירוש שהעני אומר זכה בי. והנה ענין יצה"ר מבואר בספרים הק' – יעויין **מסילת ישרים פרק א'** – כל מציאותו הוא להעמיד את האדם בנסיונות כדי שיעמוד בנסיונו וינצח את יצה"ר ובזה יתעלה האדם דאיל"ה הם ימים שאין בהם חפץ כלשון חז"ל בגמ', וגם ידוע מספה"ק שאם אדם רוצה לדעת לשם מה בא לעולם יסתכל במה יצרו מפתחו ביותר, ואם יתגבר בזה משלים את נפשו, וזש"כ אן משכיל אל דל, שישכיל להתבונן אם עני בא אליו ומזדמן לו נסיון יצה"ר, שימליך יצרו הטוב על הרע – וכלשון הגמ' בבא בתרא (דף ט:): "בשעה שכופין את יצרן ומבקשין לעשות צדקה לפניך" – אז עי"ז ימלטהו ה' ויכמו כן אם יזדמן לו לעשות מצוה בלתי רגילה נאמר לו אל תחמיצנה, כי לכן נזדמנה לו כדי שינצל ויזכה על ידה].

וזו שכתוב כאן וכי ימוך אחיך "עמך", שנזדמן לך להחזיק בו, גיבור על יצרן זכה בו, וע"ז נאמר ה' ישמרהו, מן יצה"ר.

(שם)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "אמונה בהשגות רוחניות"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש – נאמר בהיכל הישיבה שנת תשנ"ה לפ"ק]

יום של רווחים כמו"מ, והשובת בשבת מעיד שלא בכח יגבר איש ובאמת פרנסתו מן השמים וההשתדלות רק צווי ולמראה עין, וכמש"כ **בחובות הלכות** בשער הבטחון (פרק ג) שלא יוכל להרבות ממה שנגזר לו ולא יכול למעט ולא להקדים ולא לאחר [וחבל שהשומר שבת עושה מלומדה'דיג, ואינו מתבונן בעוצם לימוד זה ומדרגתו שזוכה לו].

הנה ענין שביעית מבואר בראשונים שהוא להורות אמונה, ו**בחינוך** (מצוה פד) כתב שכמו שבת מורה על מעשה בראשית כמ"כ שביעית כי לי הארץ. ויעויין בכלי יקר (כה. ב.).

ויש לפרש כי שבת היא שביעת האדם ממלאכתו להורות על אפיסת כח ועוצם ידו, ולמחוסר אמונה ח"ו הרי זה נסיון עצום לסגור חנותו בשב"ק בשעה שנדמה לו שהוא

וכמו כן י"ל בשביעית שמורה שביבת הארץ שגם הטבע אינו טבע מוכרח אלא כולו נס והשגחה, ומה שמוציאה מוציאה בהשגחת הבורא ית"ש - וצוית את ברכתי, ושבתה הארץ, כי מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית.

והנה יסודות אלה ידועים לנו ואין בינינו ח"ו אף אחד שמסתפק בזה מצד האמונה, אבל מה שאינו כ"כ קבוע בליבנו הוא כי גם עלייתנו הרוחנית התורה והמצוה צריכים לס"ד, וכמש"כ בחובות הלכות (שער הבטחון פ"ד) כי רק הרצון והבחירה בידנו וכל השאר בידו והשגחתו ית"ש, ובמצוות מעשיות הדברים פשוטים כי זקוק לד' מינים ולתפילין ולטלית ולשופר, וכל זה אין בכח ועוצם יד, וצריך שיזכהו הבורא ית"ש עם כל השתדלותו שיגיענו. וכמו"כ הוא בעבודה רוחנית.

וממילא צריך להתפלל ולבטוח בד' שיגיענו, וכמש"כ הרמב"ן (האמונה והבטחון פרק א) בפ"י בטח בד' ועשה טוב, כי צריך לבטוח בד' שיזכהו לעשות הטוב, ועוד מובן גם כן מש"כ הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ט ה"א) שאם יעשה עבודת ד' בשמחה הקב"ה מסיר ממנו המניעים, המלחמה והחולי וכו' כדי שיכול לעבוד ד', ואחרת ח"ו מגיעים לו המניעות והטרדות המבטלים אותו מעבודתו.

ובפרט בשמעתתא דבעי צלותא (עירובין דף סה.), וכמש"כ הרמב"ם בפירוש המשניות (סנהדרין פרק י"ד"ה ועתה) כי אם האדם חולה או רעב אי אפשר לו ללמוד, וכנהנה, ופשוט שגם בזה צריך לבטחון בד', וגם זה נכלל בהבקשה "בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים" וכו'.

ובמדה שבוטחים בד' כן זוכים שיושע - ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. והרוצה לזכות לכתר תורה זקוק הרבה למדת הבטחון, גם שלא יטרד לכו בצרכיו הגשמיים יותר מדי אלא יבטח בד' שיספיק לו מה שצריך ואז לכו פנוי ללימודים.

אולם נראה שעוד בחינה נעלה יש מזה, כי אל ידמה האדם שיכול לזכות להשגת התורה בשכלו הטבעי, כי

כלום יתכן שבשכלנו הגבולי יתכן להשיג חכמה אלקית הארוכה מארץ מדה וכו' ? אין זה אלא מתנת אלקים שלא כדרך הטבע, וכמש"כ רש"י בריש גיטין (דף ו: ד"ה דאסכים) שלכוון לאמיתה של תורה צריך שיגלו לו סוד מן השמים. ולשון הריטב"א בכבא בתרא (דף יב. ד"ה וניתנה) שהקב"ה נותן לשכל להשיג מה שאינו יכול להשיג בטבעו. והוא "יגעת ומצאת" (מגילה דף ו:), גדר מציאה. ונאמר ד' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, וכדאיתא במשנה אבות (פ"ג מ"ו) שכשארם לומד שכינה כנגדו ללמדו.

הרי מבואר שכדי לזכות לתורה צריך שיזכה לאמונת אומן כי לא בכחו והשגתו הוא ולא בכשרונותיו יכול להבין תורה אלא מה שהקב"ה מלמדו. ואפשר דהוא דאיתא בזוהר (פרשת שלח דף קעג.) שעיקר השגת התורה האדם זוכה בשבת, וי"ל היינו טעמא שאז מתברר אצלו העדר כח ועוצם ידו והוא יום מסוגל להשגה בבטחון מלא בו ית"ש. וכיו"ב נדמה לי שכן הוא בספורנו (כה. ב.) כי עיקר שנת השביעית לשבות מעבודת קרקע כדי שיוכל לעסוק בתורה בשנה ההיא, וי"ל ג"כ שאז קרוב יותר לאמונת ההשגחה ומדת הבטחון.

ואפשר דהוא ענין ספירה מן העומר עד שתי לחם, וכבר דברנו בשבוע שעבר ענין שתי הלחם שהזכירה התורה כרמז למתן תורה, ולהאמור י"ל כי העומר מתיר אכילת חולין להורות אמונה - סדר זרעים, כי צמיחת התבואה בודאי היא בהשגחת הבורא ואין זה בידי אדם, וכמש"א אמונה זה סדר זרעים (שבת דף לא.), כמ"כ שתי הלחם הם חייטין מן החדש להקרבה לגבוה לדעת שגם עבודת גבוה והשגת התורה הוא מסדר זרעים - בטח בה' וגו' ורעה אמונה (תהלים לו. ג.), ובמדה שמבקש ממנו ית' ובוטח בו כן תאיר לו השגת התורה.

וכל זה הוא בכלל בקשתנו בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם וכו', שידעו שהשגת התורה במדת הבטחון והבקשה ממנו ית"ש. והימים האלה מיוחדים ומסוגלים לעוצם בקשה זו, וההתבוננות בזה הוא "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו!"

ברוכים הבאים

ברוכים הבאים בשם ה' לכל בני קהלתנו הקדושה לרגל חזרתם לארה"ק כדי להתמיד בתורה למשך זמן הקיץ הבעל"ט, ויה"ר שנזכה לעליה גדולה בתוי"ש, ולהרבות כבוד שמים בעולמו אמן

קול צהלה ורנה...

שפתותינו תרננה ותעלוזנה בשמענו השמחה הגדולה אצל ידידנו הדגול
והאהוב והנעלה, נח לשמים וגם לבריות, האי גברא יקירא, הרבני המופלג
בתורה ויראה, שמו מפארים כש"ת ה"ה

מו"ה שלמה משה טנג'י שליט"א

יד ימינו של הוד כבוד מרן רבינו ראש הישיבה שליט"א, ומסור אליו זה רבות בשנים בלי ליאות

באירוסי בתו הכלה הצדקנית תחי'

עב"ג הבחור החשוב והמצויין, פאר המעלות, משים לילות כימים להמית עצמו באהלה של
תורה, מוכתר בכתרה של תורה ובמעלותיה

כמר מרדכי ביטון נ"י

ממצוייני ישיבת "כנסת אליהו" קוממיות יצ"ו, בן הרה"ח ר' אורי שליט"א - בית שמש יצ"ו

* * *

ברכתנו צרופה אליו ואל בני ביתו שתחי', שיתן ה' שהזיווג יעלה יפה יפה, ויבנו בית לשם
ולתפארת, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצוות, ויזכו לראות רוב נחת מכל הצאצאים, מתוך
הרחבת הדעת, עדי נזכה לראות ולשמוח בשמחתן של ישראל וישעותן בב"א

השמחים בשמחתו ומברכים מקרב הלב

מתפללי ולומדי ישיבה הרמה דלונדון חברי ק"ק הרמה ירושלים תובב"א

בית רבינו